

דו"ח מהאסיפה השנתית של ההתאחדות

ושירותי הביקורת של התנועה. יש תקווה שהמאזן יתאזן. הוא נגע גם בייצוא המבכירות שהתפתח בשנים האחרונות והזכיר את החלטת ההתאחדות שזכויות הייצוא של המשקים ייקבעו לפי השתתפותם בעבר.

יוחנן הויזמן, אף הוא הוסיף מילואים לדו"ח המודפס והתעכב על הנעשה בספר-הערך דר ובביקורת החלב. הוא ציין את הירידה בא-חוז השומן, אך הביע את דעתו שבאחרונה מתבלטת כעין בלימה של הירידה. מהנתונים של ספר-העדר מתברר שהעדרים גדלו ויחד עם זה נתרבו הבעיות של ניהול ומימשק העדרים הגדולים בקיבוצים. גם במושבים מתבלטת הגר-דלת יחידת העדר ולעומת זה הולכים ומתחס-רים העדרים הקטנים שבמושבים. מגמה זו של הרחבת יחידות העדר במושבים תעורר מצידם התעניינות בספר העדר ובפעולותיו. בדרך כלל נוספו לספר העדר רק 5 עדרים, אבל מספר הפרות גדל ב-30%. מכון הרישום בספר העדר יביא עימו שיפורים רבים, אם כי לע"ע הוא עדיין נתון ב"מחלות ילדות" ו"הרצות" נמשכת יותר מדי זמן. הסיבה לכך — התכנית המסוב-כת של הרישום, הנעשה ע"י 200 בוקרים, ושפע הפרטים שיש לרשום בכרטיס אחד. בכל אר-סן כבר הושגו תוצאות מאלפות מהמיכון, כפי שאפשר להיווכח מהחומר שפורסם בחוברת. בהמשך דבריו הוא נגע גם בשאלות מימשק, תיכנון וניתוח כלכלי בענף לאור התנאים המש-תנים בשיווק חלב, בשר ובייצוא בקר לארצות חוץ.

הויזמן מסר עוד פרטים על ההשכלה המק-צועית, הקורסים וכו' ועל עבודות הוועדות האיזוריות. הוא סיים את דבריו בציון פעולת-תיו בשטח שיווק החלב והבשר, ובאופן מיוחד בשיווק הבשר, עם פרוץ המשבר בשנה האחר-ונה; בקשר עם זה הוא גם אירגן את כנס

הישיבה השניה, מיום 29.6.66, נפתחה בדבר-רי הח' יטבת והצעתו לסדר היום, בתור יושב ראש של האסיפה נבחר אליעזר ישראלי מכפר-בלום וכמוזכיר האסיפה — אורי יטבת. כן נבחרה ועדה מתמדת בת 7 חברים: א. רוזן, י. הויזמן, מ. פיקר, מ. פריבר, י. פרוידנברג, ח. שחם ופרנסו.

א. יטבת מוסר מילואים לדו"ח של ההתאחד-ות ומתעכב על המר"מ במוסדות השונים בק-שר עם קביעת מחירי החלב והבשר. הוא ציין בצער שלדיונים בשאלות אלה אין בסיס קבוע שאפשר להסתמך עליו, אם-כי הוקם בזמנו מכון לחקר הריווחיות בחקלאות, והמשא-ומתן הוא למעשה כעין התמקחות בשוק. כדוגמה לתופ-עות תמוהות בדיונים על קביעת מחירים הוא מוזכר שבעת המשא-ומתן על מחירי חלב הביר-או כנימוק לאי-העלאת המחיר את ה"גדוניה", בה זכה ענף החלב ממכירת בקר לבשר. בהק-שר עם זה הוא מציג שבמקום שני אירגונים בענף הבקר, יקום רק אירגון אחד, ותימנע הכפילות בהוצאות וכן תנוהל מדיניות אחידה ומתואמת בכל השאלות.

לדבריו של איילנד הוא מעיר שאין סיכוי לכך שענף הבקר יוכל לוותר מחר-מחרתיים על סובסידיות, כיוון שאין החקלאי בארץ פועל ומ-ייצר בתנאי שוק חופשי לחלוטין. הממשלה קובעת במידה רבה את מחות ומחירי אמצעי הייצור של החקלאי; והיא מודרכת מבעיות של שמירת ערך הכסף, ערך המשכורת ויציבות של "אינדאקס". בתנאים אלה אין לפטור את הממשלה מהגשת עזרה, בצורה זו או אחרת, לייצור בחקלאות.

אורי יטבת מסר עוד פרטים על ביצוע ההחלטות שנתקבלו באסיפה שמלפני 3 שנים וכן ציין שהמצב הכספי של ההתאחדות השת-פר בזמן האחרון הודות להעלאת מיסי חבר

ועדת הביקורת להגביר את פעילותן. רצוי שב"משק הבקר והחלב" יחודש המדור, בו היו מביאים ידיעות על פעולות ההנהלה; מן הר"ר אוי אף להרחיב מדור זה, כי הבוקרים מתעניינים בו. בסיום דבריו הוא מציין בשמחה שה"משקע הקשה מהאסיפה הקודמת, שעורר חרדה לעתיד ההתאחדות מחמת הדברים הקשים שנפ" לו אז בין חברי הזרמים ההתיישבותיים הש"ר נים, נעלם ואין עוד זכר למחלוקת ההיא.

א. ישראלי, יו"ר האסיפה, שואל אם יש הרוצים להביע דעתם על הד"ר של ועדת הביקורת ועל המאזן. לא נמצאו מערערים על הד"ר והוא אושר פה"חד. לאחר הקראת ברכה שנת" קבלה מד"ר ש. גור מוסר היו"ר את רשות הדיבור למ. סורקין, ראשון למתווכחים.

מ. סורקין מביע את דעתו שלא היה מקום, בתקופת השפל בענף, לצימצום העדר ולהוצאת העגלות לשוק הבשר. כן הוא מחייב את קיום ענף הפיטום ליד עדר החלב, כיון שזהו ענף הנושא את עצמו, ולא רק בקוניוקטורה של 3.5 ל"י עבור הק"ג של משקל חי. לפי ניסיונם של משקי עמק-יזרעאל, די ב"4.8 יחידות מזון לייצור ק"ג אחד בשר, ואפשר איפוא להגיע להכנסה טובה גם כשמחיר ק"ג אחד של עגל אינו מגיע ל"3.8. גם המחיר של 450 ל"י לעגל, בהוולדו, היטעה בתחשיב את הריווחיות של ענף הפיטום. לדעתו יש לבסס את תחשיב ייצור הבשר על 5.5 יחידות מזון לק"ג משקל חי, ואז אפשר יהיה לנהל משאומתן ריאלי על מחיר הבשר. לשם טיפול יעיל יותר בשאלות שיווק וייצור הבשר הוא מציע איחוד של שני הארגונים, של עדרי החלב ועדרי הבשר.

בשאלת הקואופרטיבים לשיווק הבשר — מרבק וצפונית — הוא מעיר שהם הוקמו ללא תיאום עם דרישות וצרכי הבוקרים, וכן לא הביאו בחשבון את המכשלות שעלולות לבוא מצידם של רבנים, שוחטים וכדומה. מכאן, שאין להאשים את המשקים שלא נלהבו מהקואופרטיבים ונהגו בהתאם למה שנראה נוח להם מבחינה כלכלית. גם קביעת המחירים לפי טיב הטיבחה, כפי שהונהג הדבר ב"צפונית", לא התאימה למשקים רבים, ומשום כך לא שיווקו

החירום, בו הועלתה התביעה למחיר מינימום של 3.15 ל"י עבור ק"ג אחד משקל חי. נמסרו על ידו גם פרטים על הקשיים שנתגלו בשיווק הבשר באמצעות "מרבק" ו"צפונית".

א. יטבת הוסיף בענין ההשכלה, המחקרים והשירותים הוואטרינאריים את המלים האלה: אמנם נגעו בכך ברפרוף — הוא ויוחנן, אבל אין לשכוח שבפעולות אלה מעריכה ההתאחדות באופן מיוחד את תרומתם של המוסדות השונים שעסקו בכך. הוא מביע תודה וברכה למוסדות האלה ומציין שההתאחדות בכוחותיה היא, ודאי שלא היתה יכולה לבצע זאת, והיא תמשיך לתבוע העמקה והרחבה בכל הפעולות האלה.

פטר לנדסברג מסר דו"ח בשם ועדת הביקורת, ומציין שזהי פעם ראשונה שהיא עושה כך. ועדת הביקורת לא ראתה את עיקר תפקידה בבדיקת החשבונות הכספיים, כיוון שבזאת מטפלת ברית-הפיקוח. ועדת הביקורת היתה מעוניינת בעיקר בשמירה על ביצוע החלטות של האסיפה הקודמת ושל הנהלת ההתאחדות, אולם לנוכח גידול התקציב של ההתאחדות, מן הראוי שיוגש לאסיפה גם דו"ח כספי מפורט ככל האפשר. הוא מביע את צערו שלאסיפה זו לא הוגש דו"ח כזה. דעת ועדת הביקורת היא שהמפעלים השונים של ההתאחדות צריכים לשאת את עצמם, כל אחד כענף נפרד. בהתאם לכך צריך היה להעלות את המיסים התשלוי מים עבור ביקורת החלב. באשר למיכון ספר-העדר, אין הוועדה רואה בכך, לעת-עתה, הקלה כלשהי מבחינה כלכלית. היתה תקווה שהודות למיכון אפשר יהיה לוותר על עובד אחד במזכירות ותיקווה זו נתבדתה, ומתברר שיהיה צורך בהוספת עובדים. הוועדה מציינת לטובה את הרחבת הייצוא והטיפול המסור של החברים שעסקו בכך. אמנם העיסוק בייצוא הביא עימו הזנחה מסוימת בפעולות אחרות, מחמת חוסר בכוח אדם, ולכן מוטל יהיה על ההנהלה החדשה לתת את דעתה על איוון יתר של כל הפעולות. לנדסברג מציין שהוועדות האזוריות לא היו די פעילות, ואף מיעוט ההשתתפות באסיפה זו מעיד על כך, ולכן הוא מביע את תביעת

שמואל זמר, גם הוא התעכב על הקשיים בשיווק הבשר בצורה מאורגנת ואישר שהמו"מ על המחירים אינו מתבסס על תחשיבים מדויקים. הוא רואה את עיקר הבעיה באי יכולתנו לספק את מלוא הדרישה לבשר מתוצרת הארץ ומשום כך יש הכרח בייבוא בשר מהחוץ; אולם לדעתו אין זה מוצדק שמוסדות הממשלה כאילו מתחרים באמצעות הייבוא בייצור המקומי, כיוון שהייצור החקלאי בארץ אינו נהנה מאותן ההטבות שנהגית התעשייה. השפעת הממשלה על הוצאות הייצור בחקלאות היא רבה מאוד, והיא מוכוונת לשער של 3 לירות לדולר, והרי ידוע לכולנו שאין זה כיום קנה-מידה ריאלי לערך הדולר בתנאי הכלכלה שלנו. לכן, אין זה מתקבל על דעת ומירי שיכפו על החקלאי בארץ כושר התחרות בשעה שהכלכלה מחד גיסא מוכוונת מלמעלה ומאידך גיסא משתמשת בה ממשלה בזכותה לייבא בשר, לשווקו ולתמרן בקביעת מחירו. הוא הצביע גם על הקשיים שנגרמים לייצרני הבשר בארץ בעקב תביעות המוסדות הדתיים לא לייבא מחוץ-לארץ את החלק האחורי של הבהמות. כידוע, חלקו הקדמי של הטיבחה הוא הזול ביותר בחוץ-לארץ ומכאן יתרון נוסף לבשר המיובא בתחרות עם הבשר המיוצר בארץ. בסוף דבריו הוא מצדד באיחוד שני האירגונים, כדי שהטיפול בכל הבעיות של ייצור הבשר ושיווקו יהיה אחד ומתוקן.

שלמון מביע את התנגדותו להצעת נחמקין להעלות באסיפה זו את בעיית מיכסות החלב; אין באפשרותה של ההתאחדות לטפל בשאלות כלכליות-התיישבותיות מסוג זה. הוא התעכב על ייצוא המבכירות, ציין את חשיבות ענף זה במשק הבקר והביע תביעה למוסדות השונים ולממשלה שייצוא זה יזכה בתמריצים ובתנאי מימון, כפי שזוכה בכך כל תוצרת תעשייתית. שמיעדת לייצוא. כל תוצר תעשייתי זוכה במי מון לחומרי גלם בריבית של 6%. בתמריצים מסויימים זוכים גם ענפים חקלאיים ואין כל נימוק לכך שייצואני הבקר לא יקבלו הלוואות מתאימות מהרגע שנולדה העגלה ועד לשיווקה חוצה לארץ כמבכירה.

את הבקר שלהם באמצעות קואופרטיב זה. בענין ניהול העדרים הגדולים והכשרת "מנהלים" (לפי הצעתו של הויזמן) הוא מביע את דעתו שאין לבנות את הכל על מנהל הענף, על אף המיכון בעבודות הרפת. בנוסף למנהל דרוש גם צוות עובדים מסוד ובעל יידע מסרי פיק, ולכן אין זה מוצדק, לפי הצעתו של הויזמן, לדאוג בעיקר, ובראש וראשונה, להכשרת מנהלים לענף.

חוטק יוספסון (גן שמואל) מעיר לסורקין שלא צריך היה לבסס את גישתו האופטימית לבעיות ייצור הבשר על יסוד ההישג של מספר משקים שהצליחו לייצר ק"ג אחד משקל חי ב-48 יח"מ. בהערותיו לדו"ח של ההתאחדות הוא מציין שלא הכל מתאים למציאות, כפי שתוארה ע"י חברי המזכירות; החלטות רבות מהאסיפה הקודמת לא הגיעו לביצוע והחשובה בהן — לקיים אסיפת בוקרים בכל שנה, ולא פעם אחת ב-3 שנים. כן הוא מביע את צערו על דלותו של הדו"ח שהוגש לאסיפה. וזה — אחרי 3 שנים של אי-קיום אסיפות בוקרים. הוא מביע את תמיהתו על מיעוט הפעולה של המזכירות, אם כי, מאז האסיפה הקודמת, נוספו 2 חברים למזכירות. גם מבחינה מקצועית פחתה פעילות ההתאחדות, ולדעתו צריך היה גם באסיפה זו לטפל בשאלות מקצועיות. בשאלת הייצוא של המבכירות הוא מציע להפיץ חומר הסברה בין הבוקרים למען יכירו בחשיבות הדבר, כי הרפתנים הצעירים, במשקים רבים, אינם תופסים את הבעיה מבחינת עתידו של הענף. בסוף דבריו הוא מביע את אכזבתו ממיכון ספר העדר, כפי שהוא בוצע עד עכשיו. במשקים רבים מורגש, כאילו "נותק" הרפתנים מהנעשה בענף וכשפונים אליהם בשאלה "מה נשמע אצלכם", מקבלים תשובה: "אנו מחכים לקבלת התוצאות...". יש לציין בצער שעד עכשיו פיגר מיכון ספר העדר.

צבי גולני הסביר בהרחבה את הקשיים באירגון שיווק הבשר וסיכם ש"תנובה" תוכל לארגן זאת רק במקרה שהמשקים יגישו את עזרתם וישחררו אנשים לכינון מנגנון מתאים לניהול פעולות אלה.

מחלות עטין וכר, שגורמים לאחוז יציאה גדול בעדר הפרות; לפי כך יש להתחסס בהבנה לאותם המשקים שנרתעים מהשתתפות בייצוא, כל עוד יחידת העדר שלהם לא הגיעה להיקף הרצוי. חסין סיפר מנסיונו המר ברכישת מבכירי רות בארץ למטרת הגדלת העדר שלהם. המסר קנה היא, לדעתו, שאין ל"קפוץ יותר גבוה מהתגורה" בפיתוח והרחבת הייצוא, ואל לה להתאחדות ללחוץ יתר על המידה בכיוון זה על כל המשקים.

מנחם צנטנר רואה בייצוא גורם חשוב בהעלאת ריווחיות הענף בכללותו. המחיר של 1800 ל"י עבור מבכירה, הרה 5-8 חודשים, הוא מחיר המבטיח ריווח הוגן למדי. לדעתו יש באפשרותו של העדר הארצי להפריש, ללא קושי, 1500-2000 מבכירות לייצוא. הוא מבסס את הצעתו על ניתוח המצב בעדר בן 200 פרה. עדר כזה זקוק מדי שנה ל-65 מבכירות שתחלפנה את הפרות היוצאות, אולם למעשה יש לרשותו 80-85 מבכירות בכל שנה; היוצא מזה שלא יקשה עליו למכור מדי שנה 10-20 עגלות הרות. במושבים מסוימים מתגברת הנטייה לצמצם היקף הענף, ואין ספק שאצלם אפשר למצוא מבכירות לייצוא, או להגדלת עדרים ביישובים בהם טרם פותח הענף במלואו. יש לצמצם ככל האפשר את שחיטת העגלות הרות. הוא מזהיר בדבר שמירת הטיב של המבכירות שנועדות לייצוא, כי עומדים בתחרות קשה עם בוקרים אנגלים, הולנדים, דניים וכר. בקשר עם זה הוא שולל לחלוטין את ההצעה של "ספר עדר ב", לשם הרחבת המקורות לבקר-ייצוא. חשוב להנהיג ביקורת התנובה במורשבים וע"י כך לצרפם לספר-העדר הקיים. יש להפסיק לחלוטין את "המשחק" בפר מגזע שארולה, אשר 50% מצאצאיו (הנקבות) מקפחים את פרנסתנו מכמה בחינות, ואין כל סיכוי שהריווח מפיטום העגלים המעורבים (בשאר רוללה) יפצה אותנו. בסיום דבריו הוא מצביע על חשיבות ההכנסה של מיליון דולר ממכירת 2000 מבכירות חוצה לארץ; עובדה זו תרים קרן הענף בעיני גורמים ממשלתיים ואין ספק שגם הבוקרים יהיו זכאים לפראמיות ייצוא.

בהרחבה רבה דיבר שלמון על המחדלים באירגון שיווק הבשר בארץ. ציין את הקשיים ב"מרבק" וב"צפונית", את צרת בתי-המטבחיים המרובים בארץ וההפרעות מצד מוסדות דתיים (עניני כשרות בהעברת בשר ממקום למקום) לרכז את השחיטה ושיווק בשניים-שלושה בתי מטבחיים. הוא הצביע גם על המצב הפרוע השורר בייבוא הבשר מחוץ-לארץ ושיווקו (מכירת בשר קפוא כבשר טרי וכדומה). הציע תו לתיקון המצב: (1) תביעה לסגירת בתי-המטבחיים המיותרים (מתקיימים כיום בארץ 36 בתי-מטבחיים); (2) לתבוע, בהתאם להצעתו של שר המסחר והתעשייה, שבשר קפוא ישווק אך ורק בחבילות ארוזות, שיותקנו במח-סנים מרכזיים.

היו"ר ישראלי מבקש מאת המתווכחים לא לחזור ולדבר על שיווק הבשר. מוטב להתרכז בשאלות של ההתאחדות ולציין מה אנו רוצים שהנהלה העתידה תבצע לעתיד לבוא בעניינים כגון הדרכה מקצועית, ביקורת החלב וכדומה.

עוזי (גדות) טוען שהכשלון באירגון שיווק הבשר בצורה קואופרטיבית נגרם משום שהבוקרים עצמם לא היו חדורים התודעה של שיווק מאורגן. כשהוקמו "מרבק" ו"צפונית" לא הוקדשה תשומת-לב מספיקה להכנסת כל המשקים לתוך מסגרת מחייבת של שיווק קרואופרטיבי. אילו שני הקואופרטיבים הנ"ל היו מתארגנים במרותה של תנובה, ומשק שלא היה משווק את בקרו בצינורות אלה, היו מתייחסים אליו כאל מפר משמעת ואוחזים באמצעים נגדו, אז — אין ספק שאפשר היה גם לעמוד בפני כל אלה שהפריעו לשיווק המאורגן. בסוף דבריו הוא הביע את התביעה ששיווק הבשר יאורגן בדומה לשיווק החלב, כי אחרת אי אפשר יהיה להתגבר על הג'ונגל השורר כיום בענף זה.

יוסף חסין (נירים) ציין את הקשיים בהם נתונים המשקים, המחייבים אמנם את ייצוא המבכירות, אבל מעוניינים באותו זמן גם בהרחבת עדרם הם ובהגדלת ייצור החלב. ידועים הקשיים בהגדלת העדרים בעקב אי-התעברות,

הענף ובכל זאת הוציא מספר מבכירות לאי-ראון; לצורך הגדלת העדר קנו פרות ומבכירות בארץ. הוא מביע אכזבתו מההישג, כביכול, במלחמה על מחיר הבשר, כן לא נראה לו שהיוזמה לכל הפעולה הזו היתה בידי המרכז החקלאי. איפה הוועדה המקצועית של ההתאחדות? מתעכב על הכישלון האירגוני ב"מרבק"; מביע ספק ביעילות ההצעות לתיקון המצב בשיווק הבשר ע"י סגירת בתי-המטבחיים המ-יותרים וחקיקת חוק של מכירת בשר קפוא בחבילות.

ישעיה שיינ (בית-זרע) מביע משאלה שי-שימו לב לקביעת מועדים מתאימים להשתל-מות הרפתניים, אין זה מתקבל על הדעת שה-קורסים יתקיימו בעונות, "הבוערות" ביותר בעבודה בענף (עונת ההמלטות, טיפול ביוג-קים וכדומה). משקי עמק-הירדן נפגעו באופן מיוחד מקביעת מועד הקורס האחרון בחודשים דצמבר-פברואר. לדעתו העונה המתאימה ל-קורסים הם החודשים אפריל-יוני.

עם פתיחת הישיבה השלישית, ב-29.6.66 אחה"צ, העיר היו"ר ישראלי שבשעת רכישת וריכוז המבכירות למשלוח האחרון לפרס נתגלה שבמשקים מסוימים אין מקפידים על ביצוע החיסון בון 19. הוא הזהיר שאין לזלזל בסכנת ההתפרצות של מגיפת ההפלה המדבקת. אחרי הערה זו נמשך הוויכוח הכללי ורשות הדיבור ניתנה לחיים וקסמן מבית אלפא.

חיים וקסמן (בית אלפא): אני רוצה להתייחס לשתי נקודות של הנושאים שדיברו עליהם כאן: (א) האיחוד עם אירגון מגדלי בקר לב-שר (אמב"ל). יוחנן אמר נכון; אנחנו צריכים לא רק לדבר באהדה על איחוד שני האירגונים, אלא לקבוע תאריך ולדרוש מההתאחדות דו"ח בעוד — נניח שלשה חודשים או חצי שנה — מה נעשה בענין ואיפה אנחנו עומדים. אני חושב שכוחנו המשותף בשיווק בשר ישקול בודאי כנגד כוחנו המפוצל. אני מציע להכניס את הצעתי לוועדה מתמדת בתור החלטה.

אנחנו רגילים היינו בשנים קודמות לבוא לוועידת ההתאחדות עם נושא מרכזי — לא להתפצל על כל הבעיות ולגולל את כל הצרות

כשם שזכאים לכך ענפים חקלאיים אחרים. אורי יטבת מעיר, שלפי המשתמע מדברי המתווכחים יש כאילו לצעוק חמס "שמישהו קיפח את מישהו" בענייני ייצוא. שום משק לא קופח וכן לא הופעל לחץ על איזה משק שהוא שישתתף בייצוא, כשלא היה ביכולתו וברצונו לעשות זאת, כן הוא מציין שהממשלה מסייעת יפה בפיתוח הייצוא, בין בצורת תמריצים ובין בהגשת עזרה להחזקת מדרך שלנו באיראן. כן עומדים בפני הסדר של הענקת מקדמות לגידול עגלות לייצוא, בס-כומים ניכרים. אין איפוא לבוא בטענות ולהגיד שכאילו מגיע משהו נוסף ושלא נתמלאו הבט-חות כלשהן.

עמוס גורדון קובל על אי-קיום האסיפה בכל שנה והרושם שלו הוא שהאסיפה המת-קיימת הפעם היא כעין "כנס חירום" בשאלות שיווק בשר ולא אסיפה לשם דיון בבעיות המק-צועיות של הבוקרים. הוא רואה את שאלת ספר-העדר כפעולה מרכזית של ההתאחדות ואין הוא מבין כיצד קרה שהתחילו במיכון לפני שנתיים ורק עכשיו התחילו בריכוז נתונים והעברתם למשקים.

גורדון מצביע גם על השתתפות בלתי מס-פיקה של ההתאחדות בוועדות המקצועיות השו-רות, כגון מיכון העבודות ברפת, תיכנון מבנים וכדומה. הוועדות האלה כמעט שאינן קיימות כלל והוא תובע את הפעלתן, ובייחוד את הווע-דה המקצועית למבנים. גם שירותי ההזרעה וזקוקים לעידוד ולתשומת-לב מיוחדת מצד ההתאחדות. אפשר לדעתו להקל על מבחן צא-צאים של פרים צעירים באגודה מסויימת כש-תוגבל מכירת הבנות של פרים צעירים לחוץ-לארץ.

הוועדות האיזוריות, אף אותן צריך לחזק ולהפעיל.

אביבי (רבדים) מעורר את תשומת-הלב לצרת מחלות העטינים ותמותת היונקים ומציע שיוקמו וועדות מקצועיות מיוחדות לטיפול בבעיות אלו. הוא מעיר ליוסי מנירים שהשתת-פות בייצוא מבכירות אינה מונעת את הגדלת העדר במשק. משק רבדים מעוניין בהרחבת

ודרוש שיתוף פעולה הדוק מאוד בין ההתאחדות, בין ספר העדר ומוסדות ההדרכה. מאיר 99 (כנרת). חיים עורר אותי להשיג מיעושהו בבעיית גיל המלטת של המבכרים. רות. הייתי בין הראשונים שהתחילו בהורעת עגלות בגיל צעיר יותר. שמעתי מפי יעקב עצמון שבהולנד נהוג מזמן להזריע או להרביע עגלות בגיל של 15 חודש. בעמק הירדן, כידוע, יש הכרח לקיים עונת המלטת מרוכות וממילא יש לבצע את ההזרעה בעונה מרוכות. אילו לא היינו מזריעים בגיל צעיר יותר, הרי צריך היה לדחות את ההזרעה בעגלות לא מעטות לחצי שנה. עד לעונת ההזרעה הבאה, והן היו מתקשות להתעבר והיו מתחסלות עקב עקרות. נוכחנו בכנרת שאין רע בכך שהקדמנו בהזרעה; גם שיעורי ההתעברות היו טובים יותר, אולם הקפדנו לא להנמיך את גיל ההזרעה מתחת ל-13-14 חודש. ידועות לי תקלות קשות מחמת המלטות בגיל צעיר, אבל הן שכיחות בעיקר במשקים עם בוקרים צעירים, בלתי מנוסים די, שמפסמים את העגלות הצעירות במזון מרוכז והן שמנות יתר על המידה לקראת המלטתן הראשונה. במשקנו אנו נמנעת התפסמות כזו כיון שהעגלות, בשנתן השניה לחייהן, ניזונות במספוא ירוק ובשחת ונוכחנו שזה "הור" לך.

בהזדמנות זו אברך את ההתאחדות ואת הח' יעקב עצמון על חוברות, "משק הבקר והחלב", המוגשות לנו. זכורים עימי לטובה ביקוריו של יעקב כמדריך. גם כיום שמחים הרפתנים הצעירים לביקוריהם של אנשי המקצוע. מהעתון שלנו לומדים אנחנו על הנעשה בארץ ובחור"ל, וחשוב הדבר שנלמד גם מהפגישות ההדדיות. עודדתי את רפתנינו הצעירים להשתתף בקורסים והצבעתי שיש חשיבות לא רק לדברים הנשמעים מפי המרצים, אלא לשיחות שבין רפתן לרפתן, בהזדמנויות אלה. והנני מסיים את דברי בברכה להתאחדות שהיא המדריכה אותנו במעשינו ומעודדת אותנו.

ד"ר אהרונ' אגוז בדברים שייתכן ולא רגילים לשמוע אותם בהזדמנות זו. לדעתי ריוור חיות הענף אינה תלויה אך ורק במחירים. המי

שלנו, אלא להתרכז על נושא מסוים, על ענין אחד, על הרצאה מרכזית איזו שהיא. אני מוצא שזה חסר לנו היום. חסרה לנו היד המכוונת בריכוז הבעיות שלנו.

אינני יודע אם ההצעה במקומה כל כך, אבל הייתי מברך על כך אילו היה — בזמן מתקבל על הדעת (בעוד חצי שנה), מתכנס כנס בכ"עיות הטיפוח. ענייני טיפוח מסורים כיום בידי וועדת הטיפוח של אגודת ההזרעה; על כל פנים ב"און" — בידיים נאמנות מאוד. אני הייתי רוצה לראות את הענין בתוך ההתאחדות. הנה לפניכם דו"ח, תוצאות ראשונות של מיכון ספר העדר, כמעט בלי פרוש וכלי וויכוח. ראשית כל, המלחמה על מיכון ספר העדר התנהלה הרבה זמן, ואילו "מחלות הילדות" שלו (ההרצה) מתמשכות יותר מדי. אני על כל פנים, עד אתמול, הרגשתי מאוד באי-סדירות של החזרת כרטיסים ואי-יעילות בענין הזה. התיחסתי לזה בסבלנות, בסלחנות, אבל הדבר הזה צריך להיגמר. אמרו לי אתמול שזה נגמר. אולי זה נכון.

התוצאות הראשונות על סיכומים של 122 ימי תליבה של מבכירות, ויתר המספרים על 30 אלף המלטות, מעניינים מאד ומכובדים. במסגרת האסיפה שלנו היום, ובהתחשב בפיצול הרב בנושאים, אין כמובן מקום לניתוח ולעיון במספרים האלה. אני מוצא שתפקידו הראשון של המיכון היה לעורר וויכוח ולימוד הענין הזה. יש פה מספר שהוא ממש מדהים, והוא — המספר של וולדות מתים ומבכירות צעירות. דבר זה טעון לימוד והדרכה לגבי המשקים הנחשלים מבחינות אלה. אנחנו בדרך כלל, כל הבוקרים שלנו פזיזים יותר מדי בשיקולינו ובמעשינו; בזמנו "רצנו" אחרי 6 אלפים ליטר, היום אנו "רצים" להגדיל את העדר ל-200 ו-300 פרות. כאשר הפחתנו את גיל ההזרעה מ-18 ל-14 חודש לא אמרנו די והיום "רצים" ל-11 ח'. צריכה להיות יד מדריכה. מעטים מאוד הבוקרים והמשקים שיכולים להתברך בתוצאות טובות בענין הזה.

הדו"ח הזה והמספרים האלה מוכיחים שיש עוד הרבה מאוד ללמד וללמוד בענין הזה.

לזכות משקים מתרשלים בפיצוי על חשבון המשקים המצטיינים.

בשאלת השתתפות בייצוא הוא מציע שתוכנן מיכסת ייצור חלב לעתיד לבוא (בשעה שיעמדו לפני קביעתן) לאותם המשקים שאינם יכולים להגשים כיום את הרחבת העדר עד להיקפו המלא, ולעומת זה מפרישים מבכירות לייצוא.

א. ישראלי, בהשתתפו בוויכוח הכללי, העלה בעיה שלא נגעו בה עד עתה, והיא — אולת-היד של משקים לא מעטים להגדיל, או אף לקיים, את יחידת העדר, אם כי מגדלים כמעט את כל העגלות הנולדות במשק. את הסיבה לכך הוא רואה בריצה אחרי תנובות גבוהות. הוא מצייין שישנם רפתנים המרשים לעצמם להוציא לשוק הבשר מבכירות שלא נתעברו אחרי 4-3 חזיר-עות, על אף התמתן בהנבה של 25 ק"ג חלב ביום. במשקים כגון אלה חסרה הסבלנות להמשיך ולטפל במבכירות מחמת החשש שהן עלולות להנמיך את התנובה הממוצעת של העדר. זוהי, לדעת ישראלי, בעיה שכל בוקר צריך לתת את דעתו עליה. אין ספק שרבות מבין הפרות מהסוג הנ"ל עתידות להתעבר לאחר טיפול מתאים והן תהיינה רנטאביליות יותר מאשר העגלות-המבכירות שבאות להחליף אותן.

ישראלי מתעכב באופן מיוחד על אירגון הביקורת בטיפעול מכוני החליבה; יש להבטיח שירות ביקורת קבוע ולפקח על תקינות הצידוד. הוא מספר מנסיונו בגליל העליון ומציין שבכל ביקור במכון חליבה שבמשקי הסביבה נתגלו תקלות בצידוד או בשיטת הפעלתן. שירות ביקורת קבוע "יקדים רפואה למכה" ועשוי גם לצמצם את אירועי מחלות העטין, הוא מניח שהמשקים יהיו אף מוכנים לשאת במידה ידועה בהוצאות שירות זה, וההתאחדות צריכה להטיל על עצמה את אירגון הדבר.

אוריאל לוי, מנהל המחלקה לבעלי-חיים בשה"ם, פותח במסירת אינפורמציה על תוצאות המיכרו לבקר בשר שנערך באותו יום. המחיר הממוצע שהושג במיכרו היה 2.90 ל"י, והתנודה — בין 2.80 ל"י ל-3.06 ל"י לק"ג; מחירים אלה הושגו במיכרו סגור. אחרי זה מסר לוי על יסודות ההסכם שבין מועצת הבשר והממשלה,

סירות של העובדים בענף והתמחותם עשויים להבטיח הכנסה הוגנת למדי ליום עבודה אף כשהמחירים נראים כבלתי מספיקים. דברי אלה מכוונים באופן מיוחד לרפתנים הצעירים, שגורמים לזלזול בחשיבות המסירות לעבודה בענף זה וההתמדה בו.

בשאלת ההמלטות בגיל צעיר שומעים דעות לכאן ולכאן, ויש צורך בסקר יסודי של הבעיה. נודע לי מדור"ח שפירסם עצמון על הפחת הגדול במבכירות שממליטות בגיל צעיר, והכרח הוא לבדוק מה משתלם יותר: להזריע בגיל צעיר יותר, ולזרוק לשוק הבשר חלק ניכר של מבכירות כאלה, או להשהות את ההזרעה לגיל מבוגר יותר.

ד"ר אהרונזי מעיר עוד שבקורסים, הנערכים בזמן האחרון, מוקדשת תשומת-לב רבה מדי לבעיות כלכליות ולעומת זה מזלזלים בבעיות של ההיגיינה בטיפול ובייצור. כן אין מקדישים די הדרכה בייצור חלב נקי ובריא במשקים רבים ובייחוד במושבים שאינם משתייכים להתאחדות. אשר לדלקת העטין שהפכה מגיפה בעדרים רבים, הרי יש לתלות את הקולר גם בטיפעול הבלתי נכון של מכונות החליבה, וד"ר אהרונזי מצידד בהצעה של ישראלי לארגן שירות פיקוח קבוע על מכונות החליבה ועל הפעלתן. בסוף דבריו הזכיר ד"ר אהרונזי את ההזנחה בחיר-סון בזן 19, בה הוא נתקל כרופא, ומאשים בכך את האדישות של בעלי העדרים לגבי ביצוע הדבר.

י. הלל (שפיים): מעיר בשאלת איחוד הארגונים ומביע את תקוותו שהאיחוד אמנם יביא ליעול וצמצומים במנגנון, ושלא יקרה חס וחס לילה ההיפך מזה. כפי שקרה באחד המוסדות הידועים לכל בארץ. הוא נגע בשאלת ריווחיות ענף הפיטום והצביע על כך שאפשר לקיימו בריווחיות כשנוותר בתחשיב על מחיר-ייסוד גבוה מדי לעגל הרך ונימנע מהשקעות כבדות במיכנה המרבק (כ-500 ל"י לראש). הוא מביע התנגדותו להצעה של מחיר ממוצע למשווקי הבקר לבשר; כשם שלא ייתכן הדבר בשיווק החלב כן אין להסכים לכך בשיווק הבשר; אין

בניצור החלב לשנים הקרובות. על שאלה מה קהל — לפימה תיקבע המיכסה? ניתנה התשובה שמצב הפרנסה של כל משק ויישוב ישמשו יסוד לקביעת המיכסות. למעשה חולקו המשקים לשלוש קבוצות בהתאם לרמת פרנסתם והמצב ההתיישבותי. משקים מהקבוצה המתקדמת יורשו להגדיל מיכסתם בשיעור של 5%, החל משנת תשכ"ו; הקבוצה השניה ברמת הפרנסה תוכל להגדיל מיכסתה כדי 10%-15% והקבוצה המפגרת ביותר תהיה רשאית להגדיל מיכסתה ב-40%.

בהמשך דבריו נגע לוי בבעיות, שעל הבוקרים יהיה להתמודד עימהן. בעייה ראשונה — העליה בניצור החלב (בשנה האחרונה כדי 10%) ולעומת זה האטה רצינית בהגדלת הצריכה של חלב ותוצריו. מוטל יהיה על ההתאחדות להתמסר לפעולות שיבטיחו הגברת הצריכה, כי אחרת ייבלם ממילא היקף הניצור. אחת הדרכים להגדלת הצריכה — החדרת שתיית החלב לבתי הספר, בצבא ובמקומות ציבוריים אחרים. לדעת לוי היתה הזדמנות בעבר להגשים את הדבר, אלא שלא התייחסו לבעיה זו ברצינות הדרושה ובגלל חיסכון של פרוטות לא ניגשו לפעולה זו בתנופה גדולה. להתאחדות נועד כיום התפקיד המרכזי במשימה זו.

בנגעו בשאלת שיווק הבשר הוא אמר שרבים, אשר דשו בשאלה זו באסיפה לא ידעו, כנראה, על השינוי שחל ביחסה של עקרת הבית אל הבשר הקפוא; כיום היא אינה מבקשת עוד 'בשר טרי דווקא, אלא בשר קפוא ממש — ההיפך ממה שהיה בעבר, כשהקצב היה נאלץ „להתקין" את הבשר הקפוא כטרי כדי שלא יאבדו לו הלקוחות. בהישמע דברים אלה מפי לוי, התחיל כעין רב־שיח בין הקהל והנואם, המובא להלן:

קריאה מהקהל: יש כבר תופעה הפוכה, ומוכרים בשר טרי כבשר קפוא...

לוי: נכון! ואין הדבר מצחיק כלל; זהו הכשלון הגדול של השנתיים האחרונות, ובכך הפסדנו את המערכה.

קריאה מהקהל: אכלתי כאן בצהריים בשר קפוא.

לוי: ואני שתיתי כאן מיץ במקום חלב, וזה

ולהלן הפרטים העיקריים: (1) הובטח מחיר הש"למה (ולא מחיר מינימום) כדי 3.15 ל"י לק"ג בשיווק עגלים מסוג 9. מחיר זה מובטח עד סוף השנה האזרחית. בהתאם למחיר השלמה זה הוצעו מחירים ליתר הסוגים של בקר. כידוע, ישנם 3 סוגים עיקריים ובכל סוג תת־סוגים, הצמודים לסוגים העיקריים. לפרות במשקל מעל 435 ק"ג, המשתייכות לסוג 1, הובטח מחיר השלמה של 2.46 ל"י לקילו. המחיר לעגלות במשקל 300-400 ק"ג הוא 2.77 ל"י. לשם הסברת מהות מחיר ההשלמה הביא לוי דוגמה דלקמן: אם במיכרו, כמו זה של היום, הושג מחיר ממוצע של 2.90 ל"י לק"ג, יינתנו להשלמת המחיר 25 אגורות.

המועצה קבעה השוואת מחירים לשם הסדר פנימי ובהתאם לכך מחיר התקרה הוא 3.24 ל"י ומחיר הריצפה — 3.04 ל"י. שאלה אחת נשארה פתוחה ואין לגביה הסכם בין הממשלה ובין מועצת הבשר, והיא: וועדה מטעם השרים הכלכליים החליטה עקרונית שכל עודף מחיר שיושג במיכרו ובשוק מעל ל-3.25 ל"י, לא ישולם למשק אלא יועבר לקרן ממנה ישולמו מחירי ההשלמה. מועצת הבשר לא השלימה עם החלטה זו ועוד ידונו בשאלה זו. חוזר מפורט על ההסכם בענייני שיווק הבשר יופץ בימים הקרובים בין המשקים.

לאחר מסירת האינפורמציה הנ"ל התעכב לוי על שאלות תיכנון ופיתוח ענף הבקר ב-5 השנים הקרובות. לאחר דיון ממושך במינהל התיכנון נתקבלה החלטה שלקראת שנת 1970/71 יגיע ניצור החלב ל-380 מיליון ליטר חלב לעור מת צריכה צפויה של 455 מיליון ליטר. החלטה שניה אומרת שמרכז התיכנון יעבד הצעה, שתורבא לאישור מינהל התיכנון, על מיכסות ניצור חלב לכל משק ולכל יישוב לשנת 1970/71. כל משק יהיה רשאי להגיע למיכסת־גג זו בפרק זמן קצר ביותר, אפילו תוך שנה או שנתיים, אבל בכך הוא מסיים את התקדמותו עד 1970/71, ולא תימצא לו האפשרות להגדיל את ניצורו. שנתיים לאחר פירסום המיכסות תיערך בדיקה נוספת של המיכסות, לאור הביצוע למעשה בכל יישוב ויישוב. זוהי בדרך כלל מהות התיכנון

אלה, אין זה נראה שאפשר לפתור את שאלת ייצור הבשר בארץ בקלות.

לוי מסב את תשומת-לב באי האסיפה לאחת התמורות החשובות שחלה בשנה זו במשק החלב; כוונתו להתפתחות ייצור החלב במשק המשפחתי. בשנת תשכ"ה סוכמה עליית שיווק החלב מהמשק המשפחתי כדי 1.8 מיליון ליטר, שחלקם בעלייה הכוללת בשיווק היה 1.3%; אולם ב-7 החודשים של תשכ"ו הגדיל המשק המשפחתי את הספקת החלב לשוק ב-6 מיליון ליטר, המהווים 8%-9% בעלייה הכוללת. זוהי לדעת לוי, התפתחות מהפכנית ממש. הישגים אלה יש לזקוף לזכות המיכון בענף הבקר במרשמים ולהגדלת יחידת העדר. יש, איפוא, להניח שהמשק המשפחתי הצליח להתגבר על המשבר שעבר עליו בענף הבקר.

עם גמר הוויכוח הכללי, הביאה הוועדה המתמדת את הצעותיה, ולאחר דיון קצר נתקבלו ההחלטות, שפורסמו בחוברת 83 של "משק הבקר והחלב".

הדו"ח הזה תומצת מהפרטיכל שגרשם סטאנוגראפית ע"י מר א. כ"ץ וגב' ש. א.

— באסיפה של התאחדות מגדלי בקר. ודאי יגידו שמטעמי כשרות נמנע הדבר.

יטבת: בדיוק כך! כשפנינו לאחרים לאולם זה וביקשנו להגיש חלב, אמרו לנו שבבית זה אין מגישים חלב מטעמי כשרות.

לוי ממשיך: עומדת לפנינו המשימה לרכוש שוב את אימון עקרת-הבית בבשר הטרי כדי שתעדיפו על פני הבשר הקפוא, ואין זה דבר קל כל עיקר. עלינו ללמוד את בעיית ההתחרות של הבשר הקפוא בבשר טרי, כי אחרת לא נצליח במלחמתנו זו. במשרד החקלאות יושבת ועדה המכינה חומר לקראת הדיון בקביעת המדיניות בייצור הבשר, הייבוא והשיווק. בוועדה זו מניחים שערך התחלופה בין בשר קפוא לבשר טרי הוא 80%, כלומר — אם מחיר הבשר הקפוא יעלה כדי 80% ממחיר הבשר הטרי, הרי ייתכן אז שעקרת-הבית תעדיף את הבשר הטרי על פני הקפוא; אולם לשם קיום יחס-מחירים זה תצטרך הממשלה להטיל על הבשר הקפוא היטלים שיסתכמו ב-45 מיליון בשנה, ועל הצרכן יהיה לשאת בהיטלים אלה. בהכירנו עובדות

קטע ממכתבו של נחמן ברמן

במחקר על הגזע המתאים ביותר לייצור בשר הגיעו בניירזילנד למסקנה, שהגזע הפריזי הוא המוצלח ביותר והוא עולה מבחינה זו על גזעי ההרפורד והאנגוס. ברמן מציע שבארץ יכליאו את העדרים ההרפורדים בפריז פריזיים ואז יגדל ייצור הבשר ותוטב נצילות המספוא. יש סברה לכך שיכניסו פרים הולנדיים לגנירזילנד לשם שיפור ייצור הבשר, תוך תקווה שהצאצאים מפריז אלה יצטיינו בקצב גדילה מהיר, אם יטפלו בהם כראוי מהלידה.

ברמן מביע תמיהתו על שמתאוננים בארץ על המחיר הגבוה לפרות שמגיע אף ל-2000 לירה. הוא נוכח במכירה פומבית של בקר רבייה בניירזילנד ושמע על מחירים שנעו בין 6000 ל-20 אלף לירה לפרה! מטפחים מובהקים מוכנים שם לשלם מחירים כאלה עבור בהמות רבייה מצטיינות.

"הפרה שמתה מצער"

ב"הארץ" מיום 26.8 ש. ז. נתפרסמה רשימה בכותרת הנ"ל, ובה מסופר על מותה של "אסתר", האלופה בעדר גירים. לאחר תיאור תולדותיה של "אסתר" הישגיה מסתיימת הרשימה במלים אלה: "לפני חמישה חודשים, בגיל 18 שנה, חדלה 'אסתר' לתת חלב; כל מאמצי המכון הוואטרינארי בבית-דגן כי תתעבר עלו בתוהו. אך הרפתן סרב לשלחה לבית-המטבחיים. כל הפרות ברפת כיבדוה ולא ניצלו את זיקנתה המופלגת, כדי לגזול את מזונה. רק לאחר חמישה חודשים, לאחר שהניבה 101.600 ליטר חלב, הוחלט לשלוח אותה לשחיטה. אך 'אסתר' חשה בבגידה הגדולה: היא סרבה לעלות על המשאית, והיה צורך להשתמש בכוח רב כדי להעמיסה. ולא חלפו אלא דקות ספורות, אפילו לא הגיעה המשאית לשערי המשק, ו'אסתר' שכבה, עצמה את עיניה ומתה".